

N2022/02083

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

n.remissvar@regeringskansliet.se

asa.wideback@regeringskansliet.se.

Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58)

Bakgrund

Utredningen har lämnat en lång rad förslag för att säkerställa en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård för djur. Utredningen är bred och omfattande med stora föreslagna förändringar som direkt berör Naturvetarnas medlemmar i djursjukvården, i synnerhet påverkas djursjukskötare i förslagen som rör behörighetsreglering.

Utredningen slår fast att det sedan behörighetsregleringen infördes 2010 har varit nödvändigt med flera på varandra följande tillfälliga undantag för att säkra tillgången till kompetens, men konstaterar samtidigt att undantagen har motverkat stabila och förutsägbara villkor för anställda och verksamhetsutövare. Vid ett flertal tillfällen har Naturvetarna kritiserat hur kortsiktigheten i övervägandena bakom dessa undantag påtagligt försvårat för den nya yrkesgruppen djursjukskötare att etablera sig.

Den nu aktuella utredningen föreslår permanenta förändringar av lagstiftningen i stället för förlängda undantag. Det är nödvändigt att övervägandena bakom permanenta lagstiftningsförslag utgår från en helhetsbild av vem som berörs av föreslagna lagändringar inom djurens hälso- och sjukvård. Det är också nödvändigt att förslagen är erforderligt utredda och inte präglas av kortsiktighet i sina analyser. Naturvetarna uppfattar utredningens huvudsakliga förslag enligt det följande:

- Djurvårdare ska tillhöra djurhälsopersonalen om de efter ansökan som följd av att de har erforderliga kvalifikationer får ett godkännande av Jordbruksverket. Det innebär att godkända djurvårdare kommer att få rätt att utföra i stort sett alla de arbetsuppgifter som tidigare varit förbehållna djursjukskötare.
- Djurvårdare på nivå tre ska vidare kunna ansöka om legitimation som djursjukskötare om de klarar en examination som visar att de uppfyller kompetenskraven.
- Yrkestitlar som är skyddade enligt patientsäkerhetslagen ska även vara skyddade inom djursjukvården.
- Verksamhetstillsyn införs inom djurens hälso- och sjukvård. Tillsynsmyndigheter blir liksom idag Jordbruksverket och länsstyrelserna.

Om Naturvetarna

Naturvetarna är fackförbundet för akademiker inom naturvetenskap. Våra 34 000 medlemmar är utbildade inom livsvetenskaperna, de fysiska vetenskaperna, matematik och IT. Medlemmarna finns på arbetsmarknadens alla sektorer och många arbetar inom life science, miljö, lant- och skogsbruk. Inom djurens hälso- och sjukvård organiserar Naturvetarna djursjukskötare, sjukhusfysiker samt laborativ personal såsom biomedicinska analytiker, kemister och biologer.

Naturvetarnas övergripande synpunkter

Inledningsvis vill Naturvetarna framföra skarp kritik mot hur utredningen har bedrivits. Trots att fackförbundet Naturvetarna organiserar flertalet djursjukskötare med akademisk utbildning har förbundet inte fått möjlighet att delta i expertgruppen eller bemöta uppgifter och förslag som direkt berör medlemsgruppen. Det är anmärkningsvärt med tanke på att flera förslag vid ett genomförande skulle få direkt påverkan djursjukskötares arbetsmarknad och förutsättningarna i allmänhet för att bedriva yrket.

Naturvetarna vill med anledning av ovanstående påminna utredaren om den partsmodell som råder på den svenska arbetsmarknaden. Det som kännetecknar den svenska modellen för reglering av arbetsmarknaden är att det i första hand är arbetsmarknadens parter som genom förhandlingar och kollektivavtal ska reglera förhållanden mellan parterna. Det är en modell som bygger på självreglering med fria arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som sluter kollektivavtal med en förhållandevis liten statlig inblandning. Föremål för kollektivavtalsreglering är bland annat anställningsvillkor för arbetstagarare som omfattas av kollektivavtalets tillämplighet.

Att inom ramen för en statlig utredning ensidigt ta in uppgifter från en arbetsgivarorganisation om förutsättningarna på arbetsmarknaden för ett visst arbetstagar-kollektiv, utan att ge arbetstagarorganisationen som organiserar det relevanta arbetstagar-kollektivet möjlighet att bemöta uppgiften, och därefter lägga den till grund för lagstiftningsförslag är i sammanhanget högst problematiskt. Så har skett i förevarande utredning, vilket framgår av följande citat ur utredningen:

Från arbetsgivar- och branschorganisationen Gröna arbetsgivare har vissa synpunkter i fråga om djursjukskötares praktiska kompetens förts fram till utredningen. Det har påpekats att vissa legitimerade djursjukskötare, av olika orsaker, inte vill eller saknar tillräcklig utbildning eller praktik för att arbeta med vissa uppgifter som enligt lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård är förbehållna djurhälsopersonal.¹

Av kommittédirektivet som ligger till grund för den aktuella utredningen (Dir. 2021:42) framgår att utredaren som en del av sitt uppdrag i den utsträckning som behövs ska inhämta synpunkter och upplysningar från bland annat Naturvetarna. Givet att Naturvetarna är det fackförbund som organiserar djursjukskötare är det behövligt att utredaren inhämtar synpunkter och upplysningar från förbundet. Så har inte skett, vilket har lett till att påståenden om vår medlemsgrupp, som det ovan citerade, står oemotsagda i utredningen, trots att det är "oklart på vilka grunder antagandet vilar". Det har i sin tur lett till att djursjukskötares perspektiv lyser med sin frånvaro i utredningens förslag.

Naturvetarna delar inte Gröna arbetsgivares ovan citerade beskrivning av djursjukskötares vilja och/eller förmåga att utföra vissa uppgifter som är förbehållna djurhälsopersonal. Enligt förbundet har utredningen bortsett ifrån det verkliga problemet, nämligen att arbetsgivarna underlåter att ta ansvar för att förbättra en undermålig arbetsmiljö som drabbar samtliga inom djurens hälso- och sjukvård.

Sammantaget saknas djursjukskötares perspektiv i utredningen. Det är anmärkningsvärt med tanke på hur påtagligt de förslag som nu ligger kommer att påverka professionen om

---

¹ SOU 2022:58 s. 227, fotnot 11.

de genomförs. I ett försök att belägga det med fakta konstaterar Naturvetarna att yrket veterinär förekommer 2 239 gånger i utredningstexten, medan djursjukskötare förekommer 177 gånger och djurvårdare 208. De fackförbund som representerar djursjukskötare och djurvårdare, Naturvetarna och Kommunal, har inte heller såsom Sverige Veterinärförbundet ingått i utredningens expertgrupp.

Naturvetarnas sammantagna uppfattning är att utredningen i flera delar brister i kravet på att erforderligt utreda lagstiftningsförslag. Detta beror bland annat på utredarens underlåtenhet i att tillfråga samtliga berörda organisationer i enlighet med kommittédirektivet². Naturvetarna bedömer vidare att utredaren bortsett från andra möjliga lagstiftningsalternativ som kan uppnå målsättningen, utan negativ påverkan på yrkesgruppen djursjukskötare och utan att införa en ny yrkesreglering genom godkända djurvårdare. (se vidare resonemang nedan under avsnittet 6.8 Behörighetsreglering för djurvårdare).

Naturvetarna hemställer om fortsatt utredning vad gäller frågan om huruvida en ny yrkesreglering i form av godkänd djurvårdare ska genomföras och begär att utredaren inom ramen för detta utredningsarbete överväger lagstiftningsmodellen som gäller inom den humana hälso- och sjukvården. Begreppet hälso- och sjukvårdspersonal innefattar all personal som är verksam vid sjukhus och andra vårdinrättningar och som medverkar i hälso- och sjukvård av patienter samt den som i andra fall vid hälso- och sjukvård av patienter biträder en legitimerad yrkesutövare.³ Utöver arbetsuppgifterna som särskilt anges i patientsäkerhetslagen (2010:659) är den större delen av uppgifterna som utförs inom hälso- och sjukvården är oreglerade, dvs. det finns inga särskilda bestämmelser som anger att arbetsuppgiften är förbehållen en specifik yrkesgrupp.⁴

Fördelen med oreglerade arbetsuppgifter är att den som har ansvaret för verksamheten på så sätt får större möjlighet att leda och fördela arbetet utan risk för kollision med ramarna för en enskild arbetstagares behörighet. Det blir därigenom tydligt att det är personer med verksamhetsansvar och inte vanliga anställda som har det främsta ansvaret gentemot djurägarna, vilket är rimligt med tanke på att konsumenten i första hand väljer en klinik och inte enskilda anställda.

Att en liknande modell för djurhälsopersonal övervägs inom djurens hälso- och sjukvård måste analyseras i ljuset av att verksamhetstillsyn ska införas inom djurens hälso- och sjukvård, vilket innebär att övervägandena som utredaren lagt till grund för att avfärda ett sådant alternativ inte längre är relevanta (se vidare resonemang nedan under avsnittet Verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård 8.71). En sådan analys saknas i den aktuella utredningen.

---

² Jfr 7 kap. 2 § regeringsformen (1974:152), nedan RF.

³ Patientsäkerhetslag (2010:659) 1kap 4§.

⁴ Se 5 kap. 1 § patientsäkerhetslagen som stadgar att endast hälso- och sjukvårdspersonal yrkesmässigt får behandla vissa angivna sjukdomar och tillstånd. Det framgår också att vissa metoder är förbehållna hälso- och sjukvårdspersonal samt att endast hälso- och sjukvårdspersonal får undersöka eller behandla barn under åtta år.

Den av Naturvetarna föreslagna utvidgningen av begreppet djurhälsopersonal skulle inkludera personal som arbetar med laborativa analyser. Sådan inkludering sker redan inom hälso- och sjukvården vilket får följderna att yrkesgruppen är skyldig att följa patientsäkerhetslagen. En sådan effekt är önskvärd även vad avser personal som arbetar med laborativa analyser inom djurhälsovården i förhållande till lag (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. I nuläget står nämnda yrkesgrupp utan ansvar enligt nämnda lag vilket är bekymmersamt, eftersom laboratorieanalyser är av avgörande betydelse för patientsäkerheten och ett underlag som behandlande veterinär måste kunna lita på för att kunna ställa korrekt diagnos. Flertalet professioner som arbetar med laborativa analyser inom hälso- och sjukvården idag saknar legitimation. Det gäller exempelvis kemister, mikro- och molekylärbiologer. Biomedicinska analytiker däremot har legitimation, men det titelskydd som föreslås av utredningen löser inte patientsäkerhetsfrågan i djursjukvårdens laborieverksamhet.

Naturvetarna tillstyrker förslaget att verksamhetstillsyn ska införas inom djurens hälso- och sjukvård och anser att lagstiftaren bör gå vidare med detta lagstiftningsförslag separat och snarast möjligt, se vidare resonemang nedan under avsnittet Verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård 8.71.

2.2 Avgränsningar m.m.

Utredningen anser att det i uppdraget att analysera det framtida resursbehovet inom djurens hälso- och sjukvård inte har ingått att utföra en fullständig översyn av eventuella orsaker till bristen på bland annat veterinärer. Därför har utredaren bedömt att det inte har legat inom uppdraget att utreda huruvida arbetsmiljösituationen har betydelse för bristen på personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Naturvetarna delar inte utredningens uppfattning om hur uppdraget ska tolkas. Förbundet ser tvärtom att det finns all anledning att titta närmare på arbetsmiljön för djurhälsopersonalen, eftersom det finns belägg för att den har avgörande effekt på kompetensförsörjningen. En rapport som utredningen refererat till visar att hela 43 procent av yrkesverksamma djursjukskötare och veterinärer arbetar deltid.⁵ Naturvetarna bedömer att utredningen är ofullständig om den underlåter att analysera huruvida arbetsmiljöförhållanden påverkar bemanningen av djurens hälso- och sjukvård genom frekvent förekommande deltidsarbete. Även Försäkringskassan rapporterar enligt utredningen om hög sjukfrånvaro bland veterinärer och djursjukskötare vilket ytterligare bekräftar att det föreligger ett orsakssamband mellan arbetsmiljön och förutsättningar för bemanning av verksamhet.⁶

Av en undersökning som Naturvetarna genomförde bland förbundets medlemmar inom djurens hälso- och sjukvård i februari 2023 framgår att endast 51 procent av respondenterna arbetar heltid. En anmärkningsvärt hög andel av arbetstagarna har alltså en lägre sysselsättningsgrad än heltid vilket tydligt indikerar problem med bemanning och därmed kompetensförsörjning. Då utredningens uppdrag är att analysera det framtida

⁵ [Arbetsmiljön inom djursjukvården](#), Naturvetarna och Sveriges Veterinärförbund, 2019

⁶ [Försäkringskassans socialförsäkringsrapport](#), Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser En registerstudie av Sveriges arbetande befolkning i åldern 20–69 år, 2020:8, s. 7.

resursbehovet av olika yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård⁷ anser Naturvetarna att det åligger utredaren att söka svar på vad som ligger bakom denna anmärkningsvärt höga andel arbetstagare med lägre sysselsättningsgrad än heltid.

Utredningen konstaterar att det ligger utanför deras uppdrag att analysera de bakomliggande orsakerna till bristen på personal. En slutsats som är svår att dra när det tydligt i direktiven står att det är utredningens uppdrag att ”undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur”. Utan insikter kring vad som orsakar dagens situation är det inte mycket fakta som talar för att de åtgärder som nu föreslås kommer att ha önskad effekt.

Än svårare att förstå avgränsningen blir det när utredningen samtidigt konstaterar ”att frågan om behörighetsreglering för djurvårdare är en sådan åtgärd som bidrar till en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur. Frågan har alltså legat inom ramen för uppdraget”. Vad har utredningen för belägg att påstå att reglering av ytterligare en arbetsgrupp, men inte är en förbättrad arbetsmiljö kan bidra till en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur?

6.7 Ändrad behörighetsreglering för fysioterapeuter m.fl. inom djurens hälso- och sjukvård

Utredningens förslag: I yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska en sådan yrkestitel som är skyddad enligt patientsäkerhetslagens bestämmelser få användas endast av den som uppfyller kraven enligt den lagen. Den som inte uppfyller de krav som framgår av patientsäkerhetslagen för att få använda en yrkestitel, ska inte heller få använda en titel som kan förväxlas med en sådan.

Naturvetarna tillstyrker förslaget. Det är bra med en tydlighet kring vilken kompetens som står bakom en viss titel. Att det som i nuläget är möjligt att kalla sig för ex. djurpsykolog, utan någon som helst utbildning är inte önskvärt och är vilseledande för djurägare. När det gäller just djurpsykologer vill Naturvetarna upplysa om att det finns en profession som är experter på djurs beteende, nämligen etologer⁸ och att det är denna profession som bäst kan ge en evidensbaserad förståelse för de bakomliggande orsakerna till djurs beteende och inte psykologer.

6.8 Behörighetsreglering för djurvårdare

Utredningens förslag: Det införs en möjlighet för djurvårdare att ansöka om godkännande av Jordbruksverket. Det införs även ett skydd för beteckningen godkänd djurvårdare. Godkända djurvårdare ska tillhöra djurhälsopersonalen. (*Alternativ 3*)

Naturvetarna avstyrker förslaget i sin helhet. Förbundet anser inte att utredningen tillräckligt väl analyserat hur införandet av ytterligare ett reglerat yrke kommer att påverka yrket djursjukskötare. Av den undersökning som Naturvetarna genomförde bland förbundets medlemmar inom djurens hälso- och sjukvård i februari 2023 framgår att 58 procent av respondenterna anser att deras karriärmöjligheter som djursjukskötare

---

⁷ SOU 2022:58 s. 55.

⁸ [Sveriges Akademiska Etologer](#)

kommer att försämrans om förslaget går igenom. Endast 24 procent av respondenterna anser att deras karriärmöjligheter kommer att förbättras.⁹

Som utredningen konstaterar är det viktigt att en behörighetsreglering inte gynnar vissa yrkesutövare på andras bekostnad, givet att en behörighetsreglering i regel innebär ett intrång i den grundlagsskyddade närings- och yrkesfriheten (2 kap. 17 § RF). Ett sådant intrång kan endast vara tillåtet om regleringens syfte anses skydda ett angeläget allmänt intresse och inte till att ekonomiskt gynna vissa företag eller personer. En behörighetsreglering ska i så hög utsträckning som möjligt låta bli att gynna vissa yrkesutövare på andras bekostnad.¹⁰ Huruvida ett intrång kan anses tillåtet avgörs, som utredningen fastslår, genom en proportionalitetsbedömning i enlighet med artikel 59 i yrkeskvalifikationsdirektivet¹¹, direktivet om proportionalitetsprövning¹² som genomförts nationellt genom införandet av förordningen (2020:757) om proportionalitetsprövning vid nya eller ändrade krav på yrkeskvalifikationer.

Utredningen har bedömt proportionaliteten vad gäller förslaget om godkända djurvårdare under ett senare avsnitt (6.10). Naturvetarna anser att proportionalitetsbedömningen är bristfällig eftersom den inte tar ställning till om det finns andra sätt att åstadkomma en mer hållbar och långsiktig reglering och situation för djurhälsopersonalen i stort, det vill säga inklusive djursjukskötare. Proportionalitetsprövningen bortser också från risken att införandet av regleringen inte kommer att uppnå det uttalade syftet över huvud taget, givet att själva formen "godkänd" som yrkeskvalifikation har analyserats och underkänts av utredningen vad gäller hovslagarnas behörighetsreglering.¹³ Utredaren tar inte ställning till om djurvårdarna skulle drabbas av samma utmaningar som hovslagarna vid en liknande typ av behörighetsreglering.

Proportionalitetsbedömningen bortser också från att den föreslagna behörighetsregleringen skulle innebära att djurvårdare gynnas på bekostnad av yrkesgruppen djursjukskötare. Vid ett genomförande av lagförslagen skulle djurvårdarna gynnas genom att bli en del av djurhälsopersonalen och därmed få ökade befogenheter att utföra vissa arbetsuppgifter som tidigare förbehållits djursjukskötare som en följd av att de senare har relevant akademisk utbildning och legitimation. Som förslaget är utformat kommer i stort sett alla arbetsuppgifter som idag ligger på djursjukskötare gå över till djurvårdare. Det som återstår är i princip initiering och övervakning av narkos. En sådan långtgående förändring av ett befintligt legitimationsyrke kräver en betydligt mer genomgående konsekvensanalys, som beaktar hur förslaget påverkar yrkesmöjligheterna för de som idag arbetar eller studerar för att bli legitimerade djursjukskötare. Vad blir konsekvenserna på kort och lång sikt för individer som tagit studielån för att arbeta i ett yrke, som om de nuvarande förslagen går igenom, går ifrån att kunna jämföras med den

---

⁹ Ibidem.

¹⁰ Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård, SOU 2022:58 s. 263.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer.

¹² Europaparlamentets och rådet direktiv 2018/958/EU av den 28 juni 2018 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken.

¹³ Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård, SOU 2022:58 s. 236.

breda rollen som sjuksköterska till den betydligt smalare och mer specialiserade rollen som anestesijuksköterska?

En annan omständighet som utelämnas från proportionalitetsbedömningen är i vad mån berörda arbetsgivare har ekonomiska intressen av att djurvårdare får större möjligheter att utföra mer kvalificerade uppgifter. Uppgifter om de löneskillnader som finns mellan djurvårdare och djursjukskötare har inte lagts till grund för utredningen. Om berörda fackliga parter hade tillfrågats skulle sådana uppgifter ha tillförts då de väl illustrerar tänkbara ekonomiska intressen hos berörda arbetsgivare givet att arbetsgivare kan tänkas tjäna på att anställa personal som inte är högskoleutbildad. Utredningens avsaknad av sådana uppgifter innebär att utredningen saknar möjlighet att göra en fullständig bedömning vad gäller frågan om i vad mån vissa företag eller personer ekonomiskt gynnas av den föreslagna regleringen.

Naturvetarna instämmer i uppfattningen om att alla tidsbegränsade undantag från det så kallade behandlingsförbundet medför osäkra framtidsutsikter, otrygghet och påfrestningar för personalen. Självklart ska personalen som kunna förvänta sig långsiktiga och hållbara besked. Tyvärr skulle det ske på bekostnad av alla de som idag utbildat sig till djursjukskötare om nuvarande förslag går igenom. Det yrke som dagens djursjukskötare utbildats till kommer att förändras i grunden.

Utredningen har inte heller analyserat om nuvarande högskoleutbildning som ger djursjukskötarexamen fullt ut uppfyller alla de krav som bör ställas på ett yrke specialiserat mot anestesi. Naturvetarna konstaterar att det för att bli anestesijuksköterska inom humanhälsa krävs en specialistutbildning inom anestesi och en magisterexamen.

Enligt Svensk Djursjukvård har behovet av djursjukskötare börjat minska, samtidigt som behovet av djurvårdare på utökad nivå fortsätter öka. De nuvarande förslagen kommer att göra denna effekt ännu tydligare. Så här skriver arbetsgivaren i sin senaste branschrapport, som utredningen valt att inte referera till: *”Man kan även notera att behovet av djurvårdare på nivå 2 och 3 ökar kraftigt, och av det drar vi slutsatsen att det skett en behovsväxling i branschen – man har hittat arbetsformer för att arbeta med djurvårdare nivå 2 och 3 som ersätter behovet av legitimerade djursjukskötare.”*¹⁴ Ett tecken på att de många och långvariga undantagen påverkat djursjukskötares arbetsmarknad på ett negativt sätt.

När det gäller de tre alternativa lösningar som utredningen övervägt anser Naturvetarna att det inte finns någon motsättning mellan alternativ 1 och 2 (se nedan). Lagstiftaren bör överväga att gå vidare med dessa två alternativ parallellt. Alternativ 1 innebär en möjlighet att anförtro uppgifter till andra än dem som tillhör djurhälsopersonalen för verksamheter som står under tillsyn. Detta utgör ett förfarande som idag används inom den humana hälso- och sjukvården som mycket väl skulle kunna fungera väl även inom djurens hälso- och sjukvård om begreppet djurhälsopersonal definierades på ett liknande sätt som hälso- och sjukvårdspersonal parallellt med att verksamhetstillsyn införs.¹⁵

Naturvetarna ser också att det finns en stor risk för begreppsförvirring om titeln godkänd djurvårdare införs. Tidigare erfarenheter när det gäller införandet av titeln ”godkänd hovslagare” pekar enligt utredningen på att det varit otydligt för konsumenten att det är en

¹⁴ [Svensk Djursjukvård branschrapport](#), 2021

¹⁵ Se 1 kap. 4 § patientsäkerhetslagen (2010:659).

skillnad på godkända hovslagare och hovslagare. Risken för otydlighet torde vara ännu större när det gäller yrkestiteln godkänd djurvårdare med anledning av att titeln djurvårdare är så vanligt förekommande i djurbranschen i stort.

Naturvetarna anser det vidare som olämpligt att reglera ett yrke som idag saknar en enhetlig utbildning för att klara de kvar som ställs, givet syftet med behörighetsreglering i stort som är att säkerställa tillräcklig kvalifikationsnivå.¹⁶

Vidare bedömer Naturvetarna att utredningen saknar analys av hur ett eventuellt införande av verksamhetsansvar kommer att påverka kompetensförsörjningen. Genom att arbetsgivaren får ett tydligare ansvar är det högst troligt att behovet att reglera fler professioner minskar. Det blir, liksom i hälso- och sjukvården, i första hand verksamhetschefen och inte vanliga anställda som har ansvaret. Det blir också tydligt att det är verksamhetschefen som ska säkerställa att personalen har kompetens för de arbetsuppgifter de är satta att utföra.

7.10.2 Utbildningsplatser på veterinär- och djursjukskötarutbildningarna

Utredningens förslag: Regeringen bör uppdra åt Sveriges lantbruksuniversitet att undersöka möjligheterna att bedriva djursjukskötarutbildningen på distans.

Behovet av platser på veterinär- och djursjukskötarutbildningarna måste noga följas upp och utvärderas. Regeringen ska därför uppdra åt Sveriges lantbruksuniversitet att särskilt bevaka och utvärdera i vilken utsträckning veterinär- och djursjukskötarutbildningarna svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.

Naturvetarna avstyrker förslaget om att undersöka möjligheterna att bedriva djursjukskötarutbildningen på distans och tillstyrker att Sveriges Lantbruksuniversitet får i uppdrag att följa om veterinär- och djursjukskötarutbildningarna svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Utredningen har inte tydliggjort varför djursjukskötarutbildningen, men inte veterinärutbildningen är lämplig att bedriva på distans. När det gäller djursjukskötarutbildningen är risken större att kvaliteten skulle påverkas på ett negativt sätt. Till skillnad mot veterinärprogrammet är utbildningen inte harmoniserad i EU, så förändringar är lättare att genomföra. I ett läge där det behövs fler utbildningsplatser kan det vara frestande att skära ner i kostsamma praktiska delar. Med tanke på att Gröna arbetsgivarna uttryckt en oro för djursjukskötares praktiska färdigheter är det särskilt förvånande att utredningen trots det föreslår att djursjukskötarutbildningen, men inte veterinärutbildningen, skulle kunna drivas på distans.

Naturvetarna förordar i stället att SLU får i uppdrag att undersöka om djursjukskötarutbildningen kan bedrivas på flera lärosäten för att få en spridning i landet. Att börja bedriva djursjukskötarutbildningen på något annat av SLU många campus förefaller som alternativ som i ett första skede bör övervägas. Ett annat alternativ är att SLU driver en djursjukskötarutbildning i samverkan med något annat universitet ex. Linneuniversitet eller Linköpings universitet, som redan har utbildningar inom djurområdet. Att SLU:s styrelse 2013 fattade beslut att flytta Djursjukskötarutbildningen från Skara i stället för att expandera och bedriva den på två campus förefaller snarast absurt

---

¹⁶Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, skäl 16.

med tanke på att bristen på djursjukskötare var välkänd redan då. Det är lång beställningstid på akademisk kompetens och såväl lärosäten som politiskt ansvariga måste bli betydligt bättre på att agera på fakta om arbetsmarknadens behov. Möjligen är det ett bidragande problem att Näringsdepartementet saknar en del av den kompetens som finns på Utbildningsdepartementet när det gäller framtagandet av regleringsbrev till lärosäten.

Det är synnerligen viktigt att lärosäten kontinuerligt utvärderar om de utbildningar de erbjuder svarar mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Naturvetarna kan konstatera att SLU har en ambition att kraftigt öka sitt studentantal. Samtidigt gäller den ambitionen inte mer kostsamma utbildningar, såsom utbildningen till djursjukskötare. Detta trots ett exceptionellt högt söktryck och stor brist på kompetensen på arbetsmarknaden. SLU konstaterar att det behövs mer resurser för att öka antalet platser på djursjukskötarprogrammet ytterligare. Omprioriteringar inom ramen för nuvarande budget förefaller inte vara ett alternativ. Utredningen har inte tittat närmare på orsakssambanden och lagt fram förslag på hur en mer gynnsam utvecklingen skulle kunna uppnås.

Överhuvudtaget saknar Naturvetarna en övergripande strategi för hur djurens hälso- och sjukvård bör utvecklas. Det hade varit önskvärt med en mer genomgripande analys av olika vägval, liksom jämförelser med hälso- och sjukvården. Naturvetarna konstaterar att det i dagsläget går det 2,8 veterinärer och 0,5 djurvårdare på varje djursjukskötare.¹⁷ Inom hälso- och sjukvården går det 0,6 läkare och 0,8 undersjuksköterskor på varje sjuksköterska.¹⁸ Detta antyder att det skulle gå att effektivisera djurens hälso- och sjukvård genom att i högre grad låta djursjukskötare avlasta veterinärer. Denna aspekt har inte alls adresserats av utredningen.

Att uttala sig om behovet av djursjukskötare efter de långtgående förändringar som nu föreslås är vanskligt. I Svensk Djursjukvård senaste branschrapport framkommer som sagt att behovet av djursjukskötare redan minskat. Om förslagen går igenom kommer djursjukskötare i framtiden vara inriktad mot anestesi, vilket sannolikt kommer att innebära långtgående förändringar både när det gäller efterfrågan och utbildningens innehåll. En trovärdig analys av hur kompetensbehoven kommer att förändras om förslagen går igenom saknas dessvärre helt i utredningen.

Utredningen har också helt bortsett från att forskarutbildning inte bara är en förutsättning för veterinärprogrammet, utan även för djursjukskötarprogrammet. Inom området djuromvårdnad behöver antalet forskarutbildade ökas. Inte minst för att lärare på djursjukskötarprogrammet i högre grad ska kunna vara djursjukskötare och för att den nya professionen själv ska få möjlighet att utveckla sin yrkesroll och vetenskapsområdet djuromvårdnad. Återigen ett exempel på att utredningen i hög grad bedrivits utan möjlighet för djursjukskötare framföra sina synpunkter.

---

¹⁷ Baserat på uppgifter i utredningsmaterial om att det i dagsläget finns 6 031 yrkesverksamma veterinärer, 2 191 djursjukskötare och ca 1 000 djurvårdare inom djurens hälso- och sjukvård.

¹⁸ <https://skr.se/download/18.5c6508cf17ff30de8ac15a18/1649249242898/Tabell-B-RP-2021.pdf>

8.7.1 Verksamhetstillsyn inom djurens hälso- och sjukvård

Utredningens förslag: Verksamhetstillsyn ska införas inom djurens hälso- och sjukvård.

Naturvetarna tillstyrker förslaget. Förbundet är liksom utredningen och Statskontoret¹⁹ av uppfattningen att åtgärder inom ramen för individtillsynen inte löser de mest allvarliga problemen med tillsynen inom djurens hälso- och sjukvård, dvs. att kontroll av brister på verksamhetsnivå och personalens förutsättningar att leva upp till lagens krav inte kan genomföras. Det finns såsom utredningen påpekar många omständigheter som anställda inte styr över som påverkar djurhälsopersonalens möjligheter att göra rätt ex. lokaler, utrustning, möjligheten att förvara läkemedel på korrekt sätt, utarbetade rutiner eller om arbetstagaren har fått möjlighet att uppdatera sin kompetens i takt med de snabba förändringar som sker i spåret av den tekniska och medicinska utvecklingen.

Naturvetarna ställer sig frågande till att utredaren lagt en äldre utredning, SOU 2005:98, till grund för överväganden kring vilka personer som arbetar inom djurens hälso- och sjukvård idag.²⁰ Situationen har förändrats betydligt sedan 2005, bland annat som en följd av att legitimationsyrket djursjukskötare inrättats. Naturvetarna ifrågasätter om det verkligen fortfarande är vanligt att djursjukvården rekryterar personer som helt saknar formell utbildning och lär upp dem på arbetsplatsen. Tvärtom kan det finnas anledning att utvärdera i vad mån arbetsmarknadssituationen i större utsträckning liknar den som gäller inom humanhälsovården och därför analysera om humanhälsans lagstiftningsmodell kan vara aktuell även inom djurens hälso- och sjukvård.

Naturvetarna instämmer i att verksamhetstillsyn endast bör omfatta verksamheter där djurhälsopersonal är anställd eller på annat sätt utövar verksamhet, men förordar, som ovan nämnt, vidare utredning kring möjligheterna att bredda begreppet djurhälsopersonal.

NATURVETARNA

Frida Lawenius

Förbundsdirektör

Sofia Söderberg, Förbundsjurist

Marita Teräs, Utredare

---

¹⁹ En förbättring av tillsynen inom djurens hälso- och sjukvård, Statskontoret (2016:29)

²⁰ SOU 2022:58 s. 358.